



PANEL TƏQDİMATI

Rəqəmsal Transformasiyada Kiber Çağırışlar

Elmar Abdalov

Kibertəhlükəsizlik Departamenti Direktor Müavini | 4 İyun 2026, Bakı Marriott Hotel

Əsl çağırış

**texnoloji yeniliyin özündə deyil —
onun hüquqi və sosial mühitə
inteqrasiyasının davamlılığındadır.**

01
HÜQUQİ
Çərçivə

02
İNSTITUSIONAL
Əməkdaşlıq

03
İNSAN
Resursları

Strateji Trendlər — Beynəlxalq Tənzimləyici Çərçivə

EU AI Act

Avropa İttifaqının Süni İntellekt Aktı • Reqlament 2024/1689

NIS2 Direktivi

Şəbəkə və İnformasiya Sistemləri Təhlükəsizliyi Direktivi (AB)

BMT "Kibercinayətkarlığa qarşı" Konvensiyası

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, 2024 — ilk global sənəd

CoE AI Çərçivə Konvensiyası

AI, insan hüquqları, demokratiya və hüquq üstünlüyü (CETS 225)

Colorado AI Act

ABŞ Colorado ştatı — ilk hərtərəfli AI tənzimləməsi

CLOUD Act ↔ GDPR

ABŞ vs Avropa İttifaqı — həll olunmayan ziddiyət

Azərbaycan Respublikası — Normativ Hüquqi Sənədlər

İnformasiya Təhlükəsizliyi və Kibertəhlükəsizlik Strategiyası

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 28 avqust tarixli 4060 nömrəli Sərəncamı

2023–2027

Süni İntellekt Strategiyası

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 19 mart tarixli 530 nömrəli Sərəncamı

2025–2028 • Cənubi Qafqazda ilk

Rəqəmsal İnkişaf Konsepsiyası

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 16 yanvar tarixli 287 nömrəli Fərmanı

Strateji çərçivə

Rəqəmsal İnkişafın Sürətləndirilməsi Fəaliyyət Planı

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 27 fevral tarixli Sərəncamı

2026–2028

Kritik İnformasiya İnfrastrukturunun Təhlükəsizliyi Qaydaları

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 17 iyul tarixli 229 nömrəli Qərarı

Kİ-nin Təhlükəsizliyi qaydaları

İnformasiya Təhlükəsizliyi Riskləri Reyestrinin Aparılma Qaydası

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 25 dekabr tarixli 411 nömrəli Qərarı

Risklər reyestri

Azərbaycan — İnstitusional Çərçivə

MİLLİ KİBERTƏHLÜKƏSİZLİK AGENTLIYI

(MKA — National Cybersecurity Agency)

Hüquqi əsas: AR Prezidentinin Fərmanı

YENİ • 2 İYUN 2026

Tabeliyi:

RİNN — Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi

Funksiya:

- Kibertəhlükəsizlik tənzimləməsi və nəzarəti
- Fərdi məlumatların mühafizəsi
- Kiberinsident koordinasiyası

Avropa analogu: DPA / SA (GDPR Supervisory Authority)

RİNN

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi

AI, fərdi məlumatlar, hüquqi və sosial inteqrasiya — geniş tənzimləmə vəzifəsi

DTX — Milli Kibertəhlükəsizlik Mərkəzi

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti

KII təhlükəsizliyi üzrə səlahiyyətli orqanı • 24/7 monitoring və koordinasiya

XRİTDX

Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti

2025–2028 Strategiya: Zero Trust, kvant kriptografiya, AI-əsaslı SOC

Mövcud Risklər — Dörd Əsas Xüsusiyyət

01 Kritik İnformasiya İnfrastruktururu

- SCADA + IT integrasiyası
- NK-nin 229 sayılı qərarı — Kİİ-nin Təhlükəsizliyi

02 Data Suverenliyi

- CLOUD Act ↔ GDPR
- Çoxlu yurisdiksiya

03 Təchizat Zənciri (Supply Chain)

- SolarWinds, Kaseya, MOVEit
- *Provayder vasitəsilə basqın*

04 İnsan Amili

- Sosial mühəndislik, daxili təhdid
- *Hücumların əksər hissəsi*

Data Suverenliyi — CLOUD Act vs GDPR

CLOUD ACT (ABŞ)

Clarifying Lawful Overseas Use of Data Act

ABŞ orqanlarına xaricdə saxlanılan datanı tələb etmək səlahiyyəti verir — hətta əgər data Avropa İttifaqı ərazisindədirsə.

VS

GDPR (AVROPA İTTİFAQI)

General Data Protection Regulation

AB Fərdi Məlumatlarla bağlı Qanunvericilik Aktı — şəxsi məlumatın xarici dövlət orqanına verilməsini qadağan edir (Maddə 48).

Nəticə: Avropada yerləşən, ABŞ buludunda saxlanan data iki birbaşa zidd hüquqi tələbə düşür.

Təchizat Zənciri — Üç Qlobal Hadisə

2020

SolarWinds

Orion proqramına yerləşdirilmiş zərərli kod

18,000

müştəri (rəsmi yenilənmə vasitəsilə)

14+ ay sezilmədən gizli qaldılar(dwelling time)

2021

Kaseya

REvil zero-day, IT idarəetmə platforması

1,500

müştəri eyni anda şifrləndi

Bir provayder → yüzrlə təşkilat

2023

MOVEit

Cl0p zero-day, fayl köçürmə proqramı

95M+

şəxs, 2,700+ təşkilat

BBC, British Airways, ABŞ federal

Ortaq patern: Hücumçu hədəfin müdafiəsi yox, hədəfin etibar etdiyi proqram təchizatçısını seçir.

Yeni Çağırışlar — Süni intellekt, Sürət, Kadr

01

SÜNİ INTELLEKTİN İKİLİ XARAKTERİ

- Müdafiə: SIEM/SOAR korrelyasiya, davranış analitikası
- Hücum: Deepfake (\$25M Honkonq, 2024), AI-fişinq

02

TƏNZİMLƏMƏ ↔ İNNOVASIYA SÜRƏTİ

- Qanunvericilik: 3 il (EU AI Act 2024→2027)
- Süni intellekt modelləri: 3–6 ayda dəyişir

03

KADR PROFİLİ DƏYİŞİB

- Texniki + Tənzimləyici + Biznes konteksti
- Klassik mühəndis profili artıq yetərli deyil

Dövlət-Özəl — Əməkdaşlıq Sahələri

Memorandumlardan → operativ etibara keçid

01

PAYLAŞILAN TƏHDİD KƏŞFİYYATI

STIX/TAXII → Milli Kibermərkəz

Model: FIRST, MITRE, ENISA

02

BİRGƏ SİMULYASIYA

NATO Locked Shields

30+ ölkə, dünyanın ən böyük kiber təlimi

03

STANDARTLARIN HARMONİZASIYASI

ISO/IEC 42001, NIST AI RMF

EU AI Act risk təsnifatı

04

AKADEMİK-SƏNAYE-DÖVLƏT

AKM — Technion Universiteti tərəfdaşlığı

Red/Blue/SOC Team — 1000+ mütəxəssis

Hüquqi əsas: MKA Nizamnaməsi • Maddə 2.1.12 və 3.1.38 — dövlət-özal tərəfdaşlığının inkişafı və təşviqi

Dayanıqlı Ekosistem — Üç Sütun + Nəticə

01

HÜQUQİ ÇƏRÇİVƏ

Milli + beynəlxalq səsleşmə

02

TEKNOLOJİ HAZIRLIQ

Proaktiv, çoxqatlı müdafiə

03

İNSAN KAPİTALI

Texniki + Hüquqi + İdarəçilik

ÜÇ DƏRS + ÜÇ TÖVSIYƏ

- 1 Təşkilati yetkinlik > sırf texnologiya
- 2 Strateji boşluq → dialoq + təlim
- 3 Suverenlik = kadr siyasəti

- 1 Operativ IoC paylaşma çərçivəsi
- 2 İllik birgə kiber simulyasiya
- 3 AKM - tipli kadr hazırlığı mexanizmləri

Əsl çağırış texnoloji yeniliyin özündə deyil — onun hüquqi və sosial mühitə inteqrasiyasının davamlılığındadır.

TƏŞƏKKÜRLƏR